

Mændene har desuden en øget risiko for kræft i galdevejene, -blæren og endokrine kirtler samt for Hodgkins sygdom, mycosis fungoides og bløddelssarkomer.

Kvinderne har en øget risiko for brystkræft, hvilket muligvis kan hænge sammen med skæve arbejdstider, da risikoen for brystkræft menes at stige ved natarbejde. Derudover har de øget risiko for kræft i æggestokkene og de øvrige kvindelige kønsorganer, hjerne- og nervesystemet, bindevævet samt for metastaser og leukæmi.

Hotelportier er den eneste større gruppe i branchen, hvor kræftrisikoen ikke er større end blandt andre lønmodtagere.

• Vandrehjem og campingpladser

Der er relativt få ansatte på vandrehjem og campingpladser i Danmark, og deres kræftrisiko ser ikke ud til at adskille sig væsentligt fra andre lønmodtageres. Heller ikke de alkohol- og tobaksrelaterede kræftformer.

• Kursusejendomme og anden overnatning

Hos både mænd og kvinder ses der en øget risiko for de fleste alkohol- og tobaksrelaterede kræftformer. For mændene gælder det en øget risiko for tunge-, spiserørs- og lungekræft og tilsvarende for de kvindelige ansatte en øget risiko for kræft i svælge, strube, lunge, bryst, livmoderhals og nyre.

BRUG DIN BAR!

BAR service- og tjenesteydelser er et råd, hvor faglige organisationer og arbejdsgiverforeninger inden for servicefagene arbejder for at give virksomheder og medarbejdere brugbare informationer om arbejdsmiljørabjedet.

BAR service, som vi kaldes til dagligt, har udarbejdet en række vejledninger, foldere og pjecer om relevante emner i branchen. Hertil kommer, at vi løbende arrangerer konferencer og seminarer om arbejdsmiljøspørgsmål.

Du kan læse meget mere om alt dette på www.bar-service.dk, men du er også velkommen til at kontakte nedenstående sekretariater.

Vi er til for at blive brugt!

RISIKOEN FOR KRÆFT I LEVER, STRUBE, LUNGE BLANDT MANDLIGE

ANSATTE I FORSKELLIGE DELBRANCHER I FORHOLD TIL ANDRE LØNMODTAGERE

	Restauranter og cafeteriaer	Kantiner mv.	Grill- og burgerbarer, pølsevogne	Værthouse, diskoteker og caféer	Catering	Færge- og jernbane-restauranter	Hoteller mv.	Vandrehjem og campingpladser	Kursusejendomme og anden overnatning
	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj
Andre lønmodtagere	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lever	2,7*	1,2	1,4	2,3*	2,6*	3,1*	2,7	-	1,5
Strube	3,1*	1,1	2,9*	2,9*	1,4	2,5*	1,8*	0,8	1,5
Lunge	1,5*	0,9	2,0*	1,9*	1,3*	1,2	1,3*	0,8	1,4*
RRj = Justeret relativ risiko * statistisk signifikant ($p < 0,05$)									

RRj er den relative risiko. Den relative risiko beskriver, hvor mange gange større eller mindre risikoen for en bestemt kræftsygdom er inden for én delbranche sammenlignet med risikoen blandt alle andre lønmodtagere. Eksempelvis betyder en relativ risiko på 1,6, at risikoen er 60 pct. eller 1,6 gange større.

Fællessekretariatet

Sundkrosgaard 20
Postboks 2698
2100 København Ø
Tlf. 77 33 47 11
Fax: 77 33 46 11
www.bar-service.dk

Arbejdsgiversekretariatet

Sundkrosgaard 20
Postboks 2698
2100 København Ø
Tlf. 77 33 47 11
Fax: 77 33 46 11

Sekretariatet for ledere

Vermalandsgade 65
2300 København S
Tlf.: 32 83 32 83
Fax: 32 83 32 84

Arbejdstagersekretariatet

H. C. Andersens Boulevard 38, 2 sal
1553 København V
Tlf.: 33 23 80 11
Fax: 33 23 84 79

Kræftens Bekæmpelse

Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 33 25 75 00
www.cancer.dk.

Videncenter for Arbejdsmiljø

Lersø Parkallé 105
2100 København Ø
Tlf.: 39 16 52 30

Informationsmaterialet kan også hentes på BAR's hjemmeside www.bar-service.dk eller Kræftens Bekæmpelses hjemmeside www.cancer.dk

HOTEL- OG RESTAURATIONSBRANCHEN

Risikoen for kræft blandt ansatte i hotel- og restaurationsbranchen

CaseOne

Hvordan adskiller ansatte i hotel- og restaurationsbranchen sig fra andre lønmodtagere, når det gælder risikoen for at få en lang række kræftsygdomme? Det spørgsmål var udgangspunktet for en af flere rapporter, der afdækker kræftrisikoen blandt danske lønmodtagere.

Det korte og overordnede svar lyder, at både mænd og kvinder i hotel- og restaurationsbranchen har en betydelig øget risiko for at blive ramt af tobaks- og alkoholrelaterede kræftsygdomme. Det stemmer overens med flere undersøgelser, der viser, at alkoholforbruget er højere i denne branche sammenlignet med andre brancher, og at flere af de ansatte er rygere. Samtidig er passiv rygning et arbejdsvilkår for mange.

OM UNDERSØGELSEN

Rapporten giver imidlertid også mere detaljerede svar på, hvordan det ser ud med kræftrisikoen for de ansatte inden for hotel og restauration. Dels hvordan risikoen specifikt ser ud for hver af i alt 52 kræftsygdomme, og dels hvordan risikoen fordeler sig mellem ni forskellige delbrancher inden for hotel og restauration. Hoteller udgør eksempelvis én delbranche og værts- huse, diskoteker og cafeer udgør en anden.

Materialet gør det også muligt at registrere, hvornår personerne blev ansat, deres alder på ansættelsestids punktet, og hvor længe de har været ansat i branchen. Derudover beskriver rapporten, om der er sket en udvikling over tid, og om kræftrisikoen varierer afhængig af, om man er ansat i eller på land, på en stor eller en lille arbejdsplads.

Rapport

Rapporten er en del af en større undersøgelse, der kortlægger kræftrisikoen i forskellige erhverv, blandt andet for at kunne være opmærksom på eventuelle sammenhænge mellem arbejdsmiljø og kræft. I undersøgelsen indgår mere end en halv million lønmodtagere, som i perioden fra 1970 til 2003 fik konstateret kræft. Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekämpelse for Branchearbejdsmiljørådet for service- og tjenesteydelser.

RESULTATER

Overordnede konklusioner

Inden for stort set hele hotel- og restaurationsbran- chen er risikoen for tobak og alkoholrelaterede kræftsygdomme væsentligt større end i andre erhverv. Det gælder således både kræft i lunger, tunge, spytkirtel, mundhule, svælg, spiserør, mavesæk, lever, bugspytkirtel, strube, livmoderhals, nyrer, nyrebækken samt urinrør og urinbækken.

Kun blandt ansatte i delbrancherne 'kantiner' og 'vandrehjem og campingpladser' ses man ikke samme mønster.

Ser man på risikoen i forhold til jobfunktion, er det de mandlige tjenere, der har den største risiko for lungekræft, idet den er 60 pct. større end hos andre lønmodtagere. De mandlige tjenere har derudover en fire gange øget risiko for leverkræft.

Både kokke og tjenere har en 3-4 gange øget relativ risiko for strubekræft, og dobbelt så stor risiko for kræft i spiserøret end andre lønmodtagere.

Blandt kvinderne ses der en øget risiko for kræft i lunger og strube i næsten alle stillinger inden for bran- chen. Det samme gælder risikoen for livmoderhals- kræft, som især er øget blandt oldfruer.

Stor men faldende kræftrisiko

Rapporten viser en faldende risiko for de fleste af de alkohol- og tobaksrelaterede kræftsygdomme fra 1970 og frem til i dag. Udviklingen går altså i en positiv ret- ning, om end branchen fortsat har den største risiko. Bedst ser det ud blandt de yngste ansatte, og dem der er ansat i branchen efter 1970.

Undtagelsen er ansatte på værtshuse, diskoteker og cafeer. Her går udviklingen den modsatte vej. De har den største risiko for tobaks- og alkoholrelaterede kræftsygdomme i branchen overhovedet, og den ser ikke ud til at falde.

Større kræftrisiko på små arbejdspladser

Mens der ikke er væsentlig forskel i kræftrisikoen afgængig af, om man er ansat i byerne eller på landet, er der en tydelig tendens til, at de ansatte på små ser- veringssteder har større risiko for lungekræft og andre tobaksrelaterede kræftsygdomme end ansatte på større steder. Det resultat skal ses i lyset af, at den nye rygelov netop undtager de små værtshuse og cafeer fra et rygeforbud.

RISIKOEN I DE FORSKELLIGE BRANCHER

• Restauranter og cafeteriaer mv

Ansatte på restauranter og cafeteriaer har en væsentlig øget risiko for en lang række af de kræftsygdomme, som er relateret til alkohol og tobaksrygning. Eksem-

pelvis har mændene omkring to til tre gange så stor risiko for kræft i tunge, mund, svælg, næsesvælg, spi- serør, lever og strube. For kvinderne ses der en markant øget risiko for kræft i struben, ligesom en lang række andre kræftformer også er overrepræsenteret.

Også en række kræftsygdomme, der ikke er alkohol- og tobaksrelaterede, optræder oftere i denne gruppe. For kvinderne gælder det kræft i æggestokke, hjerne og nervesystem samt lungehinde- og lymfekræft.

Blandt mændene gælder det tyktarmskræft, metasta- ser og bløddelssarkomer.

Til gengæld er der færre tilfælde af hudkræft, prostata- kræft og kræft i livmoderkroppen.

• Kantiner mv.

Generelt har de ansatte i kantiner ikke samme høje risiko for de alkohol- og tobaksrelaterede kræftformer som kollegaerne, der er ansat inden for restauranter og cafeteriaer. Det skyldes formentlig, at alkohol- og tobaksforbruget er mindre.

• Grill- og burgerbarer og pølsevogne

Også i denne delbranche er risikoen øget for en række af de alkohol- og tobaksrelaterede kræftformer. De mandlige ansatte har en henholdsvis to og næsten tre gange øget risiko for lunge- og strubekræft, mens kvinderne har øget risiko for at få kræft i lever, lunge og livmoderhals.

Ud over de alkohol- og tobaksrelaterede kræftformer har de mandlige ansatte øget risiko for kræft i endetarmen og knoglemarven.

• Værtshuse, diskoteker og cafeer

Ansatte i denne del af branchen har en mere end for- doblet risiko for kræft i tunge, mund, svælg, næse- svælg, spiserør, lever og strube samt knap en fordoblet risiko for lungekræft. Der er endda tendens til, at risiko-

en for de fleste alkohol- og tobaksrelaterede kræftfor- mer er endnu større her end inden for restaura- tionsbranchen som helhed. Det gælder både mænd og kvin- der.

Herudover ses en øget risiko for bløddelssarkomer hos mænd og for kvinder en øget risiko for kræft i bug- hinden, metastaser, bløddelssarkomer og leukæmi.

• Catering

Både mandlige og kvindelige ansatte i cateringbran- chen har en øget risiko for nogle af de alkohol- og tobaksrelaterede kræftformer, dog er mønsteret ikke så udtalt som inden for eksempelvis restauranter og cafeteriaer. For mændene ses desuden en øget risiko for kræft i blærehalskirtlen.

• Færge- og jernbanerestauranter mv.

Både mandlige og kvindelige ansatte i denne delbranche har en øget risiko for flere af de tobaks- og alkohol- relaterede kræftformer. F.eks. er risikoen for kræft i mund, svælg, lever og strube øget med omkring to til tre gange for mændige ansatte på færge- og jernbane- restauranter. For kvinderne er den relative risiko for strubekræft fire gange større end hos andre kvindelige lønmodtagere, mens risikoen for lungekræft er mere end fordoblet.

• Hoteller mv.

Som ved de forudgående delbrancher ses også her en markant øget risiko for de alkohol- og/eller tobaksrela- terede kræftformer. For kvindernes vedkommende dog mindre tydelig end i restaurationsbranchen.

RISIKOEN FOR KRÆFT I LEVER, STRUBE, LUNGE OG LIVMODERHALS BLANDT KVINDELIGE

ANSATTE I FORSKELLIGE DELBRANCHER I FORHOLD TIL ANDRE LØNMODTAGERE

	Restauranter og cafeteriaer	Kantiner mv.	Grill- og burgerbarer, pølsevogne	Værtshuse, diskoteker og cafeer	Catering	Færge- og jernbane- restauranter	Hoteller mv.	Vandrehjem og campingpladser	Kursusejendomme og anden overnatning
RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj	RRj
Andre lønmodtagere	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lever	1,6*	1,6	2,6*	1,3*	0,3	2,0	0,9	-	1,9
Strube	3,1*	3,2*	1,0	2,8*	1,4	4,1*	1,7*	-	2,2*
Lunge	1,6*	1,2	1,4*	1,7*	1,4*	2,2*	1,5*	0,7	1,7*
Livmoderhals	1,8*	1,2	2,1*	1,6*	1,5	1,5*	1,8*	0,7	1,5*
RRj = Justeret relativ risiko * statistisk signifikant ($p<0,05$)									

